

Eesti Ornitoloogiaühing

Projekti

„Jahilindude levikuandmete kogumine“

aruanne

Leping 2-24/Trt-8, 19.03.2007

Andres Kalamees

Tellijä: Metsakaitse- ja Metsauenduskeskus
Rahastaja: SA Keskkonnainvesteeringute Keskus

Tartu 2008

Sissejuhatus

Vastavalt keskkonnaministri poolt kinnitatud Jahiulukite loetelule (6.06.2006 nr 40, RTL 2006, 48, 861 22.06.2006) kuulub Eestis jahiulukite nimekirja ka 36 liiki linde, kellest 30 liiki on meil haudelinnud, 1 liik introductseeritud ning paljudatud farmides (faasan) ning 5 liiki läbirändajad ning rändel peatujad (rabahani, suur-laukhani, kanada-lagle, aul ja mustvaeras).

Viimased üle Eestilised haudelindude levikuandmed pärinevad aastatest 1977-1982 (O.Renno 1993: Eesti haudelindude atlas). Täpsed ja kaasaegsed andmed lindude-jahiulukite paiknemise, leviku ja arvukuse kohta on aga aluseks nii piirkondliku kui üleriikliku jahimajandusliku tegevuse planeerimiseks. Lünka pesitsevate jahilindude levikuandmetes täidabki käesolev projekt. Projekti eesmärgiks on võimalikult täpse ja detailse levikuinfo kogumine üle kogu Eesti ning projekti tegevused lõpetatakse suures osas 2008. a.

Käesolev projekt on oluliseks täienduseks 2004. aastal käivitatud Eesti Ornitoloogiaühingu projektile „Eesti haudelindude atlas“, mille põhivälitööd algasid samuti 2004. aastal. Uue atlase põhivälitööd on planeeritud aastateks 2004-2008 (2009) ning lõplik kokkuvõte peaks koostatama aastal 2010-2011.

Tööde kirjeldus

1. Välitööde planeerimine ja ettevalmistus

Välitöödeks on koostatud juhend, ankeet, valmistatakse ette ja trükitakse aluskaardid kõigi Eesti piirkondade kohta. Nii EOÜ vaatlejatelt kui ka kõigilt teistelt töös osaleda soovijatelt päritakse järele nende soov teostada välitööd ning varustatakse vaatlejad juhendmaterjalidega. 31. detsember 2007 seisuga on atlase andmete kogumisel osalenud 735 inimest.

2007.a. välitööde planeerimisel arvestati 2006.a. lõpuks saavutatud uurimisruutude uurituse seisu ning vaatlejaid üritati suunata vähemuuritud piirkondadesse ja ruutudesse. Ruutudesse, kuhu vabatahtlikke ei saadud või mis asusid raskesti kättesaadavates piirkondades suunati selleks spetsiaalsed abivälitöölised keda rahastati käesolevast projektist.

2. Välitööd

Vabatahtlikud vaatlejad hindavad enese poolt valitud 5x5 km ruutudes kõigi jahilindude esinemist ning pesitsuskindlust. Vähemarvukate liikide kõik pesitsusele viitavad vaatlused kantakse detailsele aluskaardile. Vabatahtlike poolt katmata või raskesti ligipääsetavates piirkondades viiakse spetsialistide poolt läbi abivälitööd, milleks tellitakse transektoendused selleks spetsiaalselt valitud ruutudest

3. Andmete koondamine ja analüüs

Täidetud ankeedid ja kaardid kogutakse Eesti Ornitoloogiaühingu arhiivi. Laekunud andmete alusel koostati kõigi liikide üle-eestilised levikukaardid, kusjuures igas 5x5 km ruudus näidatakse ära liigi pesitsemistõenäosus. Ühtlasi saadakse nii ülevaade ruutude uuritusest. Vähemarvukate liikide detailsete leiukaartide alusel hinnatakse liikide arvukust. Ebausaldusväärsete andmete kontrollimiseks ja tagasiside saamiseks toimus suhtlus vaatlejatega kohapeal.

Tulemused

2007. aasta tööde käigus laekus jahilindude kohta **4398 vaatlust**, vt lisa 1 (1 vaatlus = 1 liik, märgitud 1 vaatleja või vaatlejate grupi poolt ühes ruudus ühel aastal) kokku alljärgnevalt:

Liik	Vaatlusi	Teadaolevate pesitsusruutude arv 2006.a. lõpuks	Teadaolevate pesitsusruutude arv 2007.a. lõpuks kokku
Kormoran	36	35	50
Hallhaigur	140	53	71
Hallhani	29	91	103
Valgepõsk-lagle	10	21	25
Viupart	23	56	71
Rääkspart	40	119	149
Piilpart	67	182	254
Sinikael-part	396	746	1024
Soopart	6	33	39
Rägapart	24	96	115
Luitsnokk-part	44	114	143
Punapea-vart	16	59	69
Tuttvart	70	217	263
Hahk	23	93	107
Sõtkas	165	318	440
Laanepüü	120	372	492
Nurmkana	87	226	308
Lauk	52	158	187
Tikutaja	188	450	592
Metskurvits	236	465	660
Naerukajakas	152	250	315
Kalakajakas	180	342	439
Hõbekajakas	133	244	297
Merikajakas	37	132	154
Kodutuvi	239	392	563
Kaelustuvi	455	806	1132
Hallrästas	470	734	1025
Künnivares	54	74	84
Hallvares	540	858	1170
Ronk	366	665	945

Pesitsuskindlust hinnati alljärgneva skaala järgi:

Kategooria	Lühend	Tunnus
	0	Liiki kohati pesitsusajal ruudu piires
Võimalik pesitsemine	V	Liiki kohati pesitsusajal talle pesitsemiseks sobivas biotoobis
	L	Kuuldi laulvat lindu või pesitsemisega seotud hüüdu pesitsusajal
Tõenäoline pesitsemine	P	Kohati paari liigiile pesitsemiseks sobivas biotoobis pesitsusajal
	T	Kindlal territooriumil registreeriti laulu vm. territoriaalkäitumist kahel päeval vähemalt ühe nädalase vahega
	M	Täheldati paarumiskäitumist või mängu
	K	Vanalind külastab arvatavat pesitsuspaika
	R	Rahutu käitumine või hoiatushüüd tõenäolise pesa või poegade läheduses
	H	Püütud vanalinnul on haudelaik
	E	Pesa ehitamine või pesakoopa rajamine pesitsusajal
Kindel pesitsemine	HR	Vanalind ründab, teeskleb vigast või käitub eemalemeelitavalt
	KP	Leitud kasutatud samasuvine pesa või munakoored
	LP	Äsja lennuvõimestunud (pesahoidjate) või udusulis (pesahülgaajate) pesakond või poeg NB! Hästi lendavad pojad võivad pärineda teisest ruudust!
	VP	Vaatlejale ligipääsmatut asustatud pesa külastamas nähtud või pesal hauduv vanalind
	VT	Roojapalli kandev või poegadele toitu viiv vanalind
	MP	Munadega pesa
	PP	Poegadega pesa

Kokku laekus vaatlusi **807** ruudust (Eestis on kokku 2093 ruutu, neist 601 on kiil-, piiri- ja rannikuruudud, mille maismaaosa pindala on väiksem kui 25 km²). Kindla pesitsusega märgitud jahilinnuliike registreeriti 2007. aastal **26**: hallrastas, vares, künnivares, ronk, kala-, hõbe-, naeru- ja merikajakas, kormoran, metskurvits, laanepüü, nurmkana, hallhaigur, hallhani, kaelus- ja kodutuvi, hahk, lauk, sinikael-, luitsnokk-, piil-, rääks- ja viupart, sõtkas, tuttvart, tikutaja.

2007.a. vaatlejate poolt märgatud jahilindude arvukused ja hinnangud on toodud lisas 2.

Loendajatel paluti võimalusel hinnata liikide tegelikku pesitsevate paaride arvu ruudus, arvestades ala uuritust, võimalikke loendusvigu vms. Vaatlejale antud ruudu kaardile paluti märkida konkreetset vaatlused alljärgnevalt:

- kormoranil, hallhaigrul, kajakatel ja künnivaresel märkida ainult pesitsuskolooniad ja väljaspool kolooniaid paiknevad üksikud pesad;
- rongal ainult pesad
- ülejäänud liikidel kõik võimaliku, tõenäolise või kindla pesitsuse vaatlused.

Sinikael-pardi, laanepüü, tikutaja, metskurvitsa, kodu- ja kaelustuvi, hallrästa ja hallvarese puhul hinnatakse arvukusi kasutades spetsiaalseid transektloendusi, mis telliti projekti käigus eriväljaõppega inimestelt.

Abi- ja tellitud loendused viidi läbi alljärgnevalt:

* Andrus Kuus: ME2570, ME2545, ME2250, ME2555, ME2560, ME2565, ME3045, ME3050, ME3055, ME3060, ME3065, ME3070, ME3545, ME3550, ME3570

* Jaanus Elts: LF6530, LF6525, LF6510, LF7035, LF7030, LF7025, LF7020, LF7015, LF7010, LF7525, LF7520, LF7515, LF7510, LF8015, LF8010

* Riho Marja: MD7580, MD8090, MD8095, MD6505, MD6515, ME7000, ME7005, ME7010, ME8000, ME8015, ME8020, ND0085, ND0090, ND0595

* Ester Valdvee: MF1055, MF1545, MF1555, MF2050, MF2060, MF2550, MF2555, MF2565, MF3050

* Margus Pensa: MF8075, MF8080, MF8580, MF8590, MF8595, NF1070, NF1075, NF1570, NF1575, NF2065, NF2075, NF2085, NF2565, NF2580, NF2585, NF3055,

NF3065, NF3080, NF3085, NF4075, NF4080, NF4085, NF4575, NF4580, NF5575,
NF5580, NF6075, NF6080

* Alar Soppe: MF8560, MF9080, MF9085, MF9580, MF9585, NF0080, NF0085,
NF0585, NF1085, NF1585, NF2540, NF2545, MF8055

* Indar Zeinet: NF0070, NF0570, NF2075, NF1575, NF0575

Andmebaasi sisestatud infost tekitatakse vastava liigi pesitsuskindluse kaardid
(vt näidised lisa 4).